

Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Datum: september 2018

Inhoudsopgave

Algemene schoolgegevens	3
Inleiding	4
Achtergrondinformatie	5
Algemene meldnormen	8
Stappenplan	9
Handelingswijzer docent/mentor/OOP'er	11
Handelingswijzer afdelingsleider/conrector ondersteuning	13
Implementatie en evaluatie	17
Literatuurlijst	18
Bijlage 1. Begrippen en definities	19
Bijlage 2. Signalen van Kindermishandeling: kinderen van 12 tot 18 jaar	21
Bijlage 3. Tips en adviezen voor een gesprek	24

Algemene schoolgegevens

Van Maerlantlyceum
School voor gymnasium, atheneum, havo

Jacob van Maerlantlaan 11
5615 JS Eindhoven

Postbus 1151
5602 BD Eindhoven

BRIN: 20GA
Telefoon: 040-2513704
Telefax: 040-2513402
E-mailadres: info@vanmaerlantlyceum.nl
Website: www.vanmaerlantlyceum.nl

Het Van Maerlantlyceum is een school onder het bevoegd gezag van de vereniging Ons Middelbaar Onderwijs (Postbus 574, 5000 AN Tilburg).

Inleiding

Scholen zijn sinds 1 juli 2013 verplicht een meldcode te hebben en toe te passen. De meldcode is per 1 januari 2019 verbeterd en aangescherpt. De wet meldcode gaat voor de nieuwe privacywetgeving (AVG). Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is onverminderd van toepassing. De meldcode is een stappenplan waarin staat hoe professionals huiselijk geweld en kindermishandeling signaleren en melden. Er is een afwegingskader opgenomen waardoor de beslissing om al dan niet te melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt en bovendien wordt de eigen hulpverlening erin betrokken. De meldcode betekent niet dat er ook een meldplicht bestaat. Door te werken met een meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden, berusten bij de professional. Het onderwijs kent echter wel een meld- en aangifteplicht bij seksueel geweld en seksuele intimidatie binnen het onderwijs.

De meldcode van het Van Maerlantlyceum is o.a. gebaseerd op het Basismodel Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in het Voortgezet Onderwijs van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) en het Afwegingskader Meldcode Onderwijs en Leerplicht van de VO-Raad.

Achtergrondinformatie

Definities

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Er is altijd sprake van een machtsverschil tussen dader en slachtoffer. Uit onderzoek blijkt dat plegers de meest kwetsbare personen kiezen, als slachtoffer. Een ander kenmerk van huiselijk geweld is de omstandigheid dat dader en slachtoffer (waaronder ook minderjarige slachtoffers) desondanks - en soms noodgedwongen – blijvend deel uitmaken van elkaars leef- en woonomgeving.

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Vormen

Kindermishandeling komt voor in verschillende vormen. In gezinnen waarin één of meer kinderen worden mishandeld, komen vaak verschillende vormen van mishandeling tegelijk voor. Bij elke vorm van kindermishandeling varieert de ernst van licht tot zeer ernstig. De duur en frequentie van het geweld bepalen mede de ernst ervan.

- Lichamelijke mishandeling

Er is sprake van lichamelijke kindermishandeling als de dader lichamelijk geweld tegen het kind gebruikt zoals slaan, schudden, schoppen, bijten, knijpen, krabben, het toebrengen van brandwonden, laten vallen etc.

- Lichamelijke verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft, zoals: onderdak, goede voeding, een veilige en gezonde woon- en speelomgeving (gebrek aan toezicht op fysieke veiligheid), voldoende kleding, voldoende slaap, goede hygiëne en benodigde medische, tandheelkundige of geestelijke gezondheidszorg.

- Psychische mishandeling

Het toebrengen van schade aan de emotionele- en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind, zoals: het kind stelselmatig vernederen, belachelijk maken, kleineren, pesten, bang maken, bedreigen met geweld, achterstellen, eisen stellen waaraan niet kan worden voldaan, kleinhouden, belasten met een te grote verantwoordelijkheid, betrekken bij illegale of antisociale handelingen, getuige laten zijn van huiselijk geweld, blootstellen aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag.

- Psychische verwaarlozing

Bij psychische of emotionele verwaarlozing schieten de ouders of opvoeders doorlopend tekort in het geven van positieve aandacht aan het kind. Daarmee negeren ze structureel de basale behoeften van het kind aan liefde, warmte, geborgenheid en steun.

- Seksueel misbruik

Seksueel misbruik bestaat uit alle seksuele aanrakingen die een volwassene een kind opdringt. Door het lichamelijke of relationele overwicht, de emotionele druk, of door dwang en geweld van de volwassene kan het kind die aanrakingen niet weigeren.

- Getuige van huiselijk geweld

Kinderen die getuige zijn van geweld in het gezin zien of horen conflicten tussen hun ouders of worden

geconfronteerd met de gevolgen, bijvoorbeeld verwondingen bij de ouder of het moeten vluchten van een ouder.

Bijzondere vormen van kindermishandeling:

- *Eergerelateerd geweld*: Elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld, gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of een vrouw en daarmee van zijn of haar familie, waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken. Huwelijksdwang is een vorm van eergerelateerd geweld.
- *Grensoverschrijdend gedrag van kinderen onderling*.
- *Kindermishandeling of (machts)misbruik door professionals*.
- *Loverboys*: Als mensenhandelaren met verleidingstactieken, manipulaties, chantage en geweld meisjes inpalmen met als doel hen later voor zich te laten werken in de prostitutie of in andere (illegale) sectoren.
- *Nagebootste stoornis bij volmacht (Münchhausen by Proxy)*: Als de ouder om zelf aandacht te krijgen fysieke of psychische klachten bij het kind nabootst, direct veroorzaakt, verzint/aanpraat, bestaande klachten uitvergroot, de artsen voorhoudt dat het kind een ziekte heeft waarvoor medische behandeling nodig is.
- *Meisjesbesnijdenis*: Een ingreep aan de uitwendige vrouwelijke geslachtsorganen zonder medische noodzaak.
- *Misbruik via internet*: Als internet wordt gebruikt voor het stalken, pesten, oplichten of seksueel benaderen van kinderen.
- *Vechtscheiding*: Als een echtscheiding gepaard gaat met veel ruzies, waarbij negatieve gevoelens ten aanzien van de ex-partner uitgesproken worden naar de kinderen en er bewuste acties plaatsvinden met de bedoeling de andere partner schade toe te brengen.

Prevalentie

Uit de Nationale Prevalentiestudie Mishandeling (NPM) 2010 komt naar voren dat bijna 119.000 Nederlandse kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar (ruim 3 procent van het totaal) zijn blootgesteld aan een vorm van kindermishandeling. De meerderheid betreft psychische verwaarlozing en lichamelijke verwaarlozing (respectievelijk 36 en 24 procent). Seksueel misbruik wordt met 4 procent het minst gemeld.

Uit het Scholierenonderzoek Kindermishandeling 2016 (Schellingerhout & Ramakers, 2017) komt naar voren dat in 2016 bijna 25 procent van de leerlingen in de eerste vier leerjaren van het voortgezet onderwijs zegt 'ooit in het leven' slachtoffer geweest te zijn van kindermishandeling (in 2010: 35 procent). Ruim 12 procent zegt in het onderzoeksjaar met één of meerdere vormen van mishandeling te maken hebben gehad (in 2010: 18,7 procent). Het scholierenonderzoek maakt deel uit van de NPM, waarvan vooralsnog de laatste gegevens uit 2010 dateren. Een herhaling van de Nationale prevalentiestudie Kindermishandeling volgt binnenkort.

Risicofactoren en beschermende factoren

Het risico op mishandeling, verwaarlozing en misbruik blijkt groter te zijn wanneer ouders problemen met zichzelf hebben (psychische problemen, nare jeugdervaringen of beperkte opvoedingscapaciteiten), niet goed kunnen omgaan met (de problemen van) het kind (jonge leeftijd, aangeboren/fysieke kenmerken of gedrags- en ontwikkelingsproblemen) en/of als het gezin onder moeilijke omstandigheden leeft (gezinsklimaat, gezinssamenstelling, sociaaleconomische omstandigheden en sociaal-culturele context).

Ondanks de aanwezigheid van één of meerdere risicofactoren is er niet altijd sprake van kindermishandeling. Dan vormen beschermende factoren bij de ouder (bijv. openstaan voor hulp, opvoedingsvaardigheden, harmonieuze partnerrelatie), bij het kind (bijv. sociaal competent, makkelijk temperament, interne locus of control) en in de omgeving (positieve relaties in het gezin,

ondersteunend sociaal netwerk en binding met gemeenschap) als het ware een buffer; ze geven veerkracht ondanks negatieve omstandigheden.

Gevolgen

Door kindermishandeling, een gebrek aan geborgenheid, vertrouwen en veiligheid, komt de ontwikkeling van een kind zwaar onder druk te staan. Niet elk kind loopt evenveel schade op. De ernst van de gevolgen hangt af van de ernst van de mishandeling, de leeftijd waarop het begint, hoe vaak het gebeurt, hoe lang het voortduurt, het wel of niet aanwezig zijn van steun uit de omgeving en de persoonlijkheid van het kind.

Algemene meldnormen

Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

Meldnorm A: In ALLE gevallen van acute onveiligheid¹ en/of structurele onveiligheid².

Meldnorm B: In alle ANDERE gevallen waarin de school meent dat, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm C: Als een professional binnen school die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

¹ Acute onveiligheid: een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij/zij heeft direct bescherming nodig. Voor een uitgebreide beschrijving zie bijlage 1

² Structurele onveiligheid: er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld. Voor een uitgebreide beschrijving zie bijlage 1.

Stappenplan

De stappen die hieronder worden beschreven zijn de stappen die professionals geacht worden te zetten vanaf het moment dat er signalen zijn van huiselijk geweld en/of kindermishandeling zijn. De stappen zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt, maar deze volgorde is niet dwingend. Waar het om gaat, is dat de professional op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, voordat hij/zij besluit om al dan niet een melding te doen. Ook zullen stappen soms twee of drie keer worden gezet.

Stap 1

In kaart brengen van **signalen**

Stap 2

Overleggen met (deskundige) collega en/of (anoniem) Veilig Thuis

Stap 3

Gesprek met ouders/verzorgers/kind

Stap 4

Wegen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Stap 5

Beslissen

Melden bij Veilig Thuis?

Is hulpverlening (ook) mogelijk?

Stap 4 en 5 zijn verder uitgewerkt (zie onderstaand figuur) in een afwegingskader met 5 afwegingsvragen. Dit ter ondersteuning van de beslissingen in stap 5.

Afwegingskader stap 4 en 5

1. Vermoeden wegen: heb ik op basis van stap 1 t/m 3 het vermoeden?
 - a. Nee. Geen actie nodig: in dossier vastleggen en sluiten.
 - b. Er is een sterk vermoeden en bevoegd gezag is op de hoogte. Ga naar afweging 2.
2. Veiligheid: de school schat in (op basis van de eerdere stappen) dat er sprake is van acute¹ en/of structurele² onveiligheid:
 - a. Nee. Ga naar afweging 3.
 - b. Twijfel of ja. Direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De overige afwegingen worden met Veilig Thuis doorlopen.
3. Hulp: ben ik of iemand in mijn school³ of een ketenpartner⁴ in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling worden afgewend?
 - a. Nee. Melden bij Veilig Thuis (neemt binnen 5 werkdagen een besluit en koppelt terug naar de melder).
 - b. Ja. Ga naar afweging 4.
4. Hulp: aanvaarden de betrokkenen hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?
 - a. Nee. Melden bij Veilig Thuis.
 - b. Ja. Start hulp. Termijn afspreken effect. Concreet maken en documenteren. Wie heeft welke rol, taken en wie is de casemanager. Leg vast, voer uit en ga verder afweging 5.
5. Resultaat: leidt de hulp binnen afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien v/d veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?
 - a. Nee. Melden Veilig Thuis.
 - b. Ja. Hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over monitoren van de veiligheid (nazorg).

³ Functionarissen uit de tweede lijnsondersteuning in de school, altijd onder verantwoordelijkheid van bevoegd gezag (vertrouwenspersoon, leerlingbegeleider, orthopedagoog).

⁴ Functionarissen vanuit de gemeente; leerplichtambtenaar, medewerker van de GGD, schoolmaatschappelijk werker.

Handelingswijzer docent/mentor/OOP'er

Alle medewerkers binnen school hebben een signalerings- en bespreekverantwoordelijkheid.

Stap 1

In kaart brengen van signalen

Observeren en noteren (werkaantekeningen), signalen inventariseren, vertrouwensrelatie met leerling onderhouden (nooit geheimhouding beloven), zorgen bespreken/signalen delen met mentor/afdelingsleider, kindcheck (broertjes/zusjes).

- Jij kan in contact met kinderen signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling opmerken en een 'niet-pluis' gevoel krijgen. Neem dit altijd serieus en redeneer het niet weg.
- Omschrijf zo objectief, feitelijk en concreet mogelijk welke signalen jou zijn opgevallen en om welke specifieke situaties je zorgen hebt. Maak gebruik van de signalenlijst (bijlage 2) en leg de signalen vast evenals (de uitkomsten van) de gesprekken die jij over de signalen voert, de stappen die je zet en de besluiten die je neemt vast op papier (eigen werkaantekeningen). Leg ook de gegevens vast die de signalen weerspreken.
- Jij houdt jouw signalen/vermoedens/zorgen niet voor jezelf maar je praat erover met de mentor en afdelingsleider. Wees hierbij bewust van en open over eigen emoties (bijv. angst, boosheid of ongelooft), normen en waarden.
- De afdelingsleider is verantwoordelijk voor het bijeenroepen van het Intern ondersteuningsteam (IOT) en het coördineren van de te zetten stappen. De ondersteuningscoördinator is hierin ondersteunend.

De stappen na de signalering lopen via de afdelingsleider en het IOT.

Aandachtspunten stap 1

- Zelfs als jij als docent/mentor/OOP'er weinig kan doen aan de situatie thuis is het al van groot belang dat er iemand is die het kind begrijpt, ontschuldigt en positief benadert.
- Soms geven kinderen aan een geheim te hebben dat niet doorverteld mag worden. Beloof nooit geheimhouding! Leg uit dat jij gaat overleggen met de mentor/afdelingsleider, er niks gebeurt zonder dat het kind daarvan op de hoogte is en dat gezamenlijk gezocht zal worden naar mogelijkheden om te helpen.
- Houd bij het signaleren altijd rekening met het feit dat signalen niet altijd op huiselijk geweld en kindermishandeling hoeven te wijzen maar ook een hele andere oorzaak kunnen hebben.
- Ga niet overhaast te werk. Wie iets wil bereiken moet zorgvuldig handelen. Betrek de afdelingsleider tijdig zodat er zorgvuldig te werk wordt gegaan en niet pas dan, wanneer het voor jou 'zo niet langer kan'.
- Het is niet de taak van de school om het bewijs van mishandeling te leveren. Een goed onderbouwd vermoeden is voldoende om in actie te komen.
- Wanneer persoonlijke werkaantekeningen zijn gemaakt, is het belangrijk deze goed op te bergen, het liefst zonder naam. Zodra het mogelijk is, worden deze aantekeningen weer vernietigd (in overleg met afdelingsleider).
- De kindcheck (zie bijlage 1) gaat in wanneer jij in gesprek met ouders/verzorgers erachter komt dat zij in een situatie verkeren die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan berokkenen. Er moet onderzocht worden in dat geval in een gesprek met ouders/verzorgers of er (nog meer) kinderen bij ouders/verzorgers wonen en wie er voor hen zorgen. Op basis van deze informatie wordt besloten of er verdere actie ondernomen moet worden door de verdere stappen van de

meldcode te zetten. De meldcode is van toepassing op 'oudersignalen' die een ernstig risico vormen voor de kinderen.

Stap 2

Overleggen met (deskundige) collega en/of (anoniem) Veilig Thuis

- Jij bent, indien mogelijk, aanwezig bij de bespreking van jouw signalen/vermoedens/zorgen in het IOT. Jouw vraag luidt: "Is hier sprake van ernstige opvoedingsproblematiek, huiselijk geweld en kindermishandeling, een ander probleem of misschien wel helemaal geen probleem?".
- Het IOT stelt een plan van actie op en zorgt ervoor dat datgene wat is gesignaleerd en afgesproken nauwkeurig wordt vastgelegd in OneDrive 'Meldcode'. Jij bespreekt met de afdelingsleider op welke wijze jij een rol speelt in het vervolg na de signalering.
- Jij kan te allen tijde contact opnemen met Veilig Thuis voor (telefonisch) advies of consult. De medewerkers van Veilig Thuis kunnen jou mogelijk helpen bij het in kaart brengen of interpreteren van de signalen. Ook kunnen zij jou adviseren over de te zetten stappen. Een adviesgesprek bij Veilig Thuis kan zonder de naam van het betreffende kind te noemen. Jij hoeft daar geen toestemming voor te hebben van kind, ouders of andere betrokkenen.

Stap 3

Gesprek met ouders/verzorgers/kind

- Na overleg met de afdelingsleider en/of het IOT kan besloten worden dat er eerst een gesprek plaatsvindt met het betreffende kind en/of de ouder(s)/verzorger(s).
- Een dergelijk gesprek kan -afhankelijk van de situatie- worden gevoerd door jou en/of mentor, de afdelingsleider, de conrector ondersteuning, de leerlingbegeleider, de orthopedagoog, de schoolmaatschappelijk werker, de jeugdarts of samen met één van de genoemde professionals.

Aandachtspunten stap 3

Als jij het gesprek alleen aangaat, is het belangrijk direct daarna een mondelinge en schriftelijke terugkoppeling te geven aan de afdelingsleider. Dit wordt toegevoegd aan het dossier in de OneDrive. Als jij het gesprek samen met een collega voert, bespreek dan van tevoren wat het doel en de insteek wordt. Zie bijlage 3 voor tips en adviezen voor een gesprek.

Kind in acuut gevaar

- Als het kind acuut gevaar loopt, dient direct bij Veilig Thuis en/of politie gemeld te worden. Doe dit samen met een afdelingsleider. De afdelingsleider dient direct de conrector ondersteuning hierover te informeren (die vervolgens de gehele directie op de hoogte brengt).
- Bij twijfel: bel Veilig Thuis om advies te vragen.

Belangrijke telefoonnummers

Telefoon Veilig Thuis: 0800 2000 bereikbaar 24/7

Telefoon Politie: 0900-8844 of 112

Handelingswijzer afdelingsleider

De afdelingsleider heeft een signalerings-, bespreek- en handelingsverantwoordelijkheid. De conrector ondersteuning is eindverantwoordelijk.

Stap 1

In kaart brengen van signalen

- Als afdelingsleider ben jij het eerste aanspreekpunt binnen de school voor alle medewerkers die zich zorgen maken om een kind of die een vermoeden hebben van kindermishandeling of huiselijk geweld. Jij dient medewerkers hierover te woord te staan en bent verantwoordelijk voor het in kaart brengen en het communiceren over de signalen / vermoedens van kindermishandeling.
- Jij kan ook tijdens jouw eigen contacten met kinderen (of ouders) signalen van vermoedens van kindermishandeling, seksueel misbruik, verwaarlozing of huiselijk geweld opmerken. Maak gebruik van de signalenlijst (zie bijlage 2) en leg jouw observaties vast op papier. Omschrijf zo feitelijk mogelijk welke signalen jou zijn opgevallen, en om welke specifieke situaties het gaat waar jij zorgen over hebt. Als er sprake is van letsel, vermeld dan de plaats en het soort letsel.
- Jij neemt een signaal serieus, redeneert het niet weg, en jij bent je bewust van eigen emoties. Emoties als angst, boosheid of ongeloof worden op een professionele manier besproken en geanalyseerd in een gesprek met een medewerker / collega die bij jou aanklopt.
- Informeer de ondersteuningscoördinator over de signalen en over de stappen die zijn gezet, zodat de ondersteuningscoördinator deze kan vastleggen in de OneDrive 'Meldcode'.
- Jij kan te allen tijde contact opnemen met Veilig Thuis voor advies (telefonisch). De medewerkers van Veilig Thuis kunnen jou mogelijk helpen bij het in kaart brengen of interpreteren van de signalen. Ook kunnen zij jou adviseren over de te zetten stappen. Een adviesgesprek bij Veilig Thuis kan zonder de naam van het betreffende kind te noemen. Jij hoeft daar geen toestemming voor te hebben van kind, ouders of andere betrokkenen.

Aandachtspunten

- Vaak gaan vermoedens van kindermishandeling gepaard met een 'niet-pluis' gevoel. Erken dit gevoel en benoem dit ook richting docenten en andere medewerkers binnen de school die signalen kunnen hebben van kindermishandeling of huiselijk geweld. Onderbouw het 'niet-pluis' gevoel met feitelijk waargenomen gedrag van het kind of andere concrete observaties.
- Houd daarbij rekening met het feit dat signalen niet altijd op kindermishandeling hoeven te wijzen. Een kind kan blauwe plekken hebben als gevolg van een ziekte of een kind kan gedrag vertonen dat het gevolg is van iets anders dan kindermishandeling. Voorzichtigheid is geboden en met name collegiale consultatie kan verhelderend werken.
- Zorg te allen tijde dat de ondersteuningscoördinator en conrector ondersteuning op de hoogte zijn.
- De kindcheck (zie bijlage 1) gaat in wanneer jij in gesprek met ouders/verzorgers erachter komt dat zij in een situatie verkeren die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan berokkenen. Er moet onderzocht worden in dat geval in een gesprek met ouders/verzorgers of er (nog meer) kinderen bij ouders/verzorgers wonen en wie er voor hen zorgen. Op basis van deze informatie wordt besloten of er verdere actie ondernomen moet worden door de verdere stappen van de meldcode te zetten. De meldcode is van toepassing op 'oudersignalen' die een ernstig risico vormen voor de kinderen.

Stap 2

Overleggen met (deskundige) collega en/of (anoniem) Veilig Thuis

- De vraag die centraal staat in uw overleg met collega('s) is: "is er hier sprake van een ernstig opvoedingsprobleem of kindermishandeling/huiselijk geweld of is er mogelijk een ander probleem of misschien wel helemaal geen probleem?". Het gesprek dwingt jou en jouw collega's om de eigen gedachten te ordenen, om de argumenten te toetsen aan een andere mening. Bij twijfels over signalen of over te zetten stappen aarzel jij niet om Veilig Thuis te bellen voor collegiaal advies.
- Nadat jij signalen of vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld hebt opgemerkt, roep jij het IOT bij elkaar. De ondersteuningscoördinator is hierin ondersteunend. Het IOT bestaat uit: afdelingsleider, ondersteuningscoördinator, orthopedagoog, leerlingbegeleider en conrector ondersteuning.
- Zorg ervoor dat - bij signalen van kindermishandeling - NIET gewacht wordt tot een later ingeplande vergadering, maar dat het IOT (desnoods in afgeslankte vorm) zo snel mogelijk bij elkaar komt.
- Maak samen met het IOT een actieplan. Wat zijn de signalen? Welke informatie hebben we nodig om te kunnen beoordelen wat er aan de hand is? Hebben we nader advies nodig, bijvoorbeeld van de Jeugdarts of Veilig Thuis? Hoe en wie gaat het gesprek aan met kind en/of ouders? Bespreek of melding bij Zorg voor Jeugd gedaan dient te worden (ongeacht of er wel dan geen melding bij Veilig Thuis wordt gedaan).
- Betrek in het IOT ook de mentoren van eventuele broertjes en zusjes en degene die voorheen de mentor was van het kind. Een belangrijk signaal is een plotselinge verandering van gedrag van het kind.
- Leg gezamenlijk een stappenplan vast met een heldere taakverdeling. Zorg ervoor dat wat besproken is door de ondersteuningscoördinator nauwkeurig wordt vastgelegd in het dossier in de OneDrive.
- Nadat het actieplan in gang is gezet, zorg jij ervoor dat er tijdig terugkoppeling plaatsvindt richting degene die als eerste de signalen heeft opgemerkt. Ook spreek jij met de betreffende docent of andere medewerker af op welke wijze hij/zij een rol speelt in het vervolg na de signalering.

Stap 3

Gesprek met ouders/verzorgers/kind

- Na overleg tussen de medewerker die zorgen heeft geuit / signalen heeft opgemerkt en de afdelingsleider, of na overleg met collega's in het IOT, kan besloten worden dat er eerst een gesprek plaatsvindt met het betreffende kind en/of de ouder(s)/verzorger(s) van het kind.
- In sommige situaties is het wenselijk dat de mentor of docent dit gesprek met het kind en/of ouder(s)/verzorger(s) aangaat. Een dergelijk gesprek kan -afhankelijk van de situatie- tevens gevoerd worden door de afdelingsleider, conrector ondersteuning, leerlingbegeleider, orthopedagoog, de schoolmaatschappelijk werker, de jeugdarts of samen met één van de genoemde professionals.
- Je zorgt ervoor dat je als afdelingsleider een goede terugkoppeling geeft aan of krijgt van de mentor of (vak)docent (en eventueel andere betrokkenen) nadat het gesprek heeft plaatsgevonden.

- Je brengt de ondersteuningscoördinator op de hoogte van het verslag van het gesprek en de afspraken die zijn gemaakt met kind en/of ouder(s)/verzorger(s), zodat deze goed vastgelegd kunnen worden in het dossier in de OneDrive.
- Van belang is dat je van tevoren (samen met je collega's) voor jezelf vastlegt wat het doel is van het gesprek met het kind of de ouder(s). Stel gezamenlijk vast op basis van welke (concrete) zorgen en signalen je het gesprek voert en welke insteek je kiest.

Stap 4

Wegen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Stap 5

Beslissen

Melden bij Veilig Thuis?

Is hulpverlening (ook) mogelijk?

- Na de eerste drie stappen beschik jij al over redelijk veel informatie: de beschrijving van de signalen die zijn vastgelegd, de uitkomsten van het gesprek met het kind en/of ouder(s)/verzorger(s) en het advies van deskundigen.
- Op basis van al deze informatie dien jij nu met behulp van het afwegingskader (5 vragen) in samenspraak met de corrector ondersteuning een beslissing te maken. Bij deze weging kan naast het IOT ook het Extern OndersteuningsTeam (EOT) worden ingeschakeld. Ook kan Veilig Thuis te allen tijde ingeschakeld worden voor advies. Dit kan anoniem.

1. Vermoeden wegen: heb ik op basis van stap 1 t/m 3 het vermoeden?

- a. Nee. Geen actie nodig: in dossier OneDrive vastleggen en sluiten. Is melding in Zorg voor Jeugd nog noodzakelijk? Indien dit het geval is melden en ouders/verzorgers op de hoogte brengen.
- b. Er is een sterk vermoeden en de directie is door de corrector ondersteuning op de hoogte gesteld. Ga naar afweging 2.

2. Veiligheid: jij schat in (op basis van de eerdere stappen) dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid.

- a. Nee. Ga naar afweging 3.
- b. Twijfel of ja. Direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De overige afwegingen worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp: ben ik of iemand in mijn school of een ketenpartner in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling worden afgewend?

- a. Nee. Melden bij Veilig Thuis (neemt binnen 5 werkdagen een besluit en koppelt terug naar de melder).
- b. Ja. Ga naar afweging 4.

4. Hulp: aanvaarden de betrokkenen hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

- a. Nee. Melden bij Veilig Thuis.
- b. Ja. Start hulp. Termijn afspreken effect. Concreet maken en documenteren. Wie heeft

welke rol, taken en wie is de casemanager. Leg vast, voer uit en ga verder afweging 5.

5. Resultaat: leidt de hulp binnen afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien v/d veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?
- Nee. Melden Veilig Thuis.
 - Ja. Hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over monitoren van de veiligheid (nazorg).

Aandachtspunten stap 4 en 5

- Het is aan te bevelen om stap 4 en 5 standaard met Veilig Thuis door te nemen.
- De overwegingen die gemaakt worden dienen vastgelegd te worden in het dossier in de OneDrive. De ondersteuningscoördinator is hiervoor verantwoordelijk.
- In de meeste gevallen zullen wij als school niet de hulp kunnen bieden die ouders/verzorgers/kinderen nodig hebben. In gesprek kan jij of een andere deskundige (als de ouder erkent dat er een probleem is en graag hulp wilt ontvangen) aangeven dat je ze voor hulp zal doorverwijzen. Dit kan in overleg met WijEindhoven, de schoolarts of door rechtstreeks contact op te nemen met een ander relevante instantie.
- Check na één of twee weken bij de hulpverlenende organisatie of de ouders ook daadwerkelijk hulp hebben gezocht.
- Breng de ondersteuningscoördinator op de hoogte, zodat alle afspraken omtrent doorverwijzing naar de hulpverlenende organisatie worden vastgelegd in het dossier in de OneDrive. De ondersteuningscoördinator kan ook ondersteunend zijn in het leggen van contact met de hulpverlenende instantie.
- Nadat jij ervoor gezorgd hebt dat de ouders en het kind zijn doorverwezen naar een hulpverlenende instantie, blijf jij het kind volgen.
- Wanneer jij zorgen blijft houden of wanneer er zich opnieuw signalen van kindermishandeling / huiselijk geweld voordoen, dan kom jij opnieuw in actie. Kijk welke afspraken eerder zijn gemaakt en check of deze zijn nagekomen en wat de resultaten daarvan zijn geweest. Indien de zorgen / signalen blijven: bespreek dit in het interne zorgteam en overweeg een melding bij Veilig Thuis.
- De corrector ondersteuning is eindverantwoordelijk. Jij dient te allen tijde haar te informeren over de te nemen stappen. Bij melding bij Veilig Thuis dient de corrector ondersteuning de gehele directie op de hoogte te brengen.

Kind in acuut gevaar

- Als het kind acuut gevaar loopt, dient direct bij Veilig Thuis en/of politie gemeld te worden. Doe dit samen met een afdelingsleider. De afdelingsleider dient direct de corrector ondersteuning hierover te informeren (die vervolgens de gehele directie op de hoogte brengt).
- Bij twijfel: bel Veilig Thuis om advies te vragen.

Belangrijke telefoonnummers

Telefoon Veilig Thuis: 0800 2000 bereikbaar 24/7

Telefoon Politie: 0900-8844 of 112

Implementatie en evaluatie

Het personeel van het Van Maerlantlyceum wordt middels een voorlichtingsbijeenkomst geïnformeerd over de meldcode. Nieuwe personeelsleden worden geïnformeerd tijdens de startbijeenkomst voor het begin van een nieuw schooljaar. Daarnaast wordt de meldcode opgenomen in het boekje 'waar hangt mijn jas', die nieuwe personeelsleden krijgen bij de start op het Van Maerlantlyceum.

Om de kwaliteit van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling op het Van Maerlantlyceum te kunnen waarborgen, wordt de meldcode elk schooljaar in het schoolleidingsoverleg geëvalueerd. De conrector ondersteuning initieert dit en de ondersteuningscoördinator en orthopedagoog sluiten bij dit overleg aan. Voor de evaluatie van de meldcode zijn de volgende vragen van belang: wat gaat goed, wat kan beter en op welke wijze?

Literatuurlijst

Afwegingskader meldcode onderwijs en leerplicht. Utrecht: VO-Raad.

https://www.vo-raad.nl/system/downloads/attachments/000/000/633/original/Afwegingskader_Onderwijs_en_leerplicht.pdf?1530543279

Alink, L.R.A., Pannebakker, F., Euser, S., Bakermans-Kranenburg, M.J., Vogels, T., & IJzendoorn, R. van (2013). Kindermishandeling in Nederland anno 2010. De tweede Nationale Prevalentstudie Mishandeling van kinderen en jeugdigen (NPM-2010). In: *Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen*, 91, 396-404.

Basisdocument Het afwegingskader in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Den Haag: Ministerie van VWS.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2017/07/28/afwegingskader-in-de-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Den Haag: Ministerie van VWS.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/01/09/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in het voortgezet onderwijs. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

<https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Meldcode-Huiselijk-Geweld-en-Kindermishandeling-VO.pdf>

Berge, I. ten, A. Addink., M. de Baat ., C. Bartelink., J. van Rossum., en A. Vinke (2012). *Stoppen en helpen: Een adequaat antwoord op kindermishandeling.* Utrecht/Amsterdam: Nederlands Jeugdinstituut/SWP.

<https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Boek-stoppen-en-helpen.pdf>

Schellingerhout, R. & Ramakers, C. (2017). *Scholierenonderzoek Kindermishandeling 2016*. Nijmegen: ITS & Radboud Universiteit.

Bijlage 1. Begrippen en definities

Acute onveiligheid

Definitie: Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Toelichting: Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.

Voorbeelden • Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. • Vrijheidbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. • Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïdepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. • een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene • Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken • Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt • etc.

Structurele onveiligheid

Definitie: Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.

Toelichting: Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Voorbeelden: • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/ of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties. • Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. • etc

Kindcheck

De kindcheck valt onder stap 1 van de meldcode en is aan de orde wanneer een volwassene of adolescent in een situatie verkeren die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan berokkenen. Er moet onderzocht worden in dat geval in een gesprek met ouders/verzorgers of er (nog meer) kinderen bij ouders/verzorgers wonen en wie er voor hen zorgen. Op basis van deze informatie wordt besloten of er verdere actie ondernomen moet worden door de verdere stappen van de meldcode te zetten. De meldcode is van toepassing op 'oudersignalen' die een ernstig risico vormen voor de kinderen.

Situaties waarin een kindcheck aan de orde kan zijn (oudersignalen):

- ernstige chronische of acute psychiatrische stoornis;
- ernstige of acute suïcidale gedachten of gedrag;
- ernstig agressief gedrag;
- ernstige uitingen van middelengebruik (alcohol, drugs of medicijnen);
- vermoedens van huiselijk geweld tussen huisgenoten van de minderjarige kinderen;
- (dreigende) huisuitzetting, afsluiting van gas, water en licht;
- ernstige chronische lichamelijke problematiek of andere problematiek waarbij er sprake is van overbelaste volwassenen waardoor het risico ontstaat op overbelasting van de kinderen;
- extreem slechte hygiëne in huis, of onveilige of zeer slechte huisvesting;
- verstandelijke beperking op gebied van sociale interactie, waarbij vermoed wordt dat opvoeden een probleem is en er schade dreigt voor mogelijke kinderen;
- gewelddadig gedrag, wapenbezit;
- extreme angst voor familieleden in verband met eerschendingen;
- aanwijzingen van huwelijksdwang;
- echtscheiding waardoor de verblijfsstatus dreigt te worden ingetrokken;
- aanwijzingen dat cliënt vrouwelijke genitale verminking voor zichzelf of voor de vrouwelijke partner en mogelijke dochters vanzelfsprekend vindt.

Voor meer informatie over de kindcheck zie www.kindcheck.nl

Bijlage 2. Signalen van kindermishandeling: kinderen van 12 tot 18 jaar

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI april 2011): Wolzak, A. (2009, 6e druk). *Kindermishandeling : signaleren en handelen*. Te bestellen via www.nji.nl/publicatie.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- agressief

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen
- alcohol- of drugsmisbruik
- weglopen
- crimineel gedrag

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- (angst voor) zwangerschap

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie

Bijlage 3. Tips en adviezen voor een gesprek met het kind en/of de ouder(s)/verzorger(s)

Aandachtspunten voor een gesprek met ouders

Het contact of een gesprek met ouders is altijd gekoppeld aan een doel. Bijvoorbeeld informatie verzamelen, delen van zorg over het kind, of ouders motiveren voor hulp. Bepaal voor aanvang van het contact wat je doel is.

Belangstellende vragen

Bij zorg over een kind, kun je een aantal zaken in het gewone contact met ouders navragen. Bijvoorbeeld: Is het kind al naar de dokter geweest? Wat is er gebeurd? Hoe gaat het thuis? Hoe beleeft het kind de geboorte van het broertje? Etc. Dit zijn gewone belangstellende vragen, maar ze kunnen wel extra informatie geven waardoor je zorg blijft, groter wordt of verdwijnt. Let ook op de andere gezinsleden. Welk beeld heb je van de andere kinderen in het gezin, de andere ouder?

Zorgen delen

Als je zorgen hebt over een kind, bespreek die dan zo snel mogelijk met ouders. Heb je direct contact met ouders, benoem wat je ziet. Voorkom dat er een lijst „onbesproken zorgen“ ligt, waardoor ouders zich afvragen waarom zij niet eerder op de hoogte zijn gesteld. Ouders zijn immers de belangrijkste gesprekspartners en informatiebron.

Wanneer je een vermoeden hebt van kindermishandeling kan het heel lastig lijken om met ouders in gesprek te gaan. Toch zal een dergelijk gesprek nodig zijn voor een juiste beeldvorming. In zo'n gesprek kan bijvoorbeeld blijken dat er iets anders aan de hand is. Het kan ook net het duwtje zijn dat ouders nodig hebben om hulp te gaan zoeken. En in situaties waarin ouders terughoudend, defensief of agressief reageren, heb je een reden te meer om je ernstige zorgen te maken. Daarnaast is het goed om jezelf de vraag te stellen: welke ouder vindt het nu vervelend dat iemand oog heeft voor zijn of haar kind? En houdt rekening met het feit dat het kind ook door iemand anders dan de ouders mishandeld kan worden. Probeer in het gesprek met ouders de zorgen die je hebt te delen door naast de ouder te gaan staan in plaats tegenover de ouder.

Wanneer niet gelijk in gesprek gaan met ouders

Wanneer de veiligheid van het kind in het geding is, wanneer je een ernstige vorm van mishandeling vermoedt, wanneer ouders eerder een gesprek geweigerd hebben, wanneer ouders weigeren de nodige hulp te zoeken of dreigen hun kind van de instelling weg te halen of dreigen het contact te beëindigen, bespreek de situatie dan eerst met Veilig Thuis. Afhankelijk van de gegeven informatie of omstandigheden kan met Veilig Thuis nagegaan worden of de politie benaderd dient te worden.

Vorbereiding van gesprek met ouders

De zorg over het kind kan van dien aard zijn dat een apart oudergesprek nodig is. Bedenk, voordat je hierover een afspraak maakt, samen met de afdelingsleider/IOT wat het doel is van het gesprek, wie het gesprek met de ouders gaat voeren en wat je aan ouders vertelt als reden voor het gesprek. Bedenk ook of je het nodig of prettig vindt het gesprek samen met een collega te voeren en of het voor je eigen veiligheid nodig is dat een collega op de hoogte is van het gesprek en in de buurt is. Overweeg van te voren ook waar je het gesprek wilt houden, hoe laat, en of er opvang is voor het kind en eventuele andere kinderen. En beslis of je met beide ouders afsprekt of met één ouder? In sommige organisaties kan het, afhankelijk van je professionele verantwoordelijkheid, wenselijk zijn om ook het kind voor (een gedeelte van) het gesprek uit te nodigen.

Voor vragen of meedenken over de voorbereiding of uitvoering van het gesprek, kun je een ervaren collega raadplegen of advies of consult vragen bij Veilig Thuis.

In gesprek met ouders

Bespreek in het gesprek met ouders in ieder geval de zorg die je hebt over het kind. Vertel feitelijk wat de zorgen zijn en vraag of ouders deze zorg herkennen. Vertel ook wat goed gaat met het kind. Houd bij het delen van de zorg rekening met mogelijke reacties van schrik, boosheid of verdriet en wees je ervan bewust dat dit doorgaans normale reacties zijn op een vervelende boodschap. Het is niet makkelijk voor ouders om te horen dat het op sommige gebieden niet goed gaat met hun kind. Voor sommige ouders is het gesprek een opluchting, omdat ze zich erkend voelen in de eigen zorg over hun kind. Kijk tijdens het gesprek wat het verhaal bij ouders losmaakt, hoe ze reageren, of ouders al hulp krijgen en wat er kan gebeuren om de zorg te verminderen. Ga na wat de eigen mogelijkheden voor hulp zijn binnen het sociale netwerk van het gezin. Ouders hebben vaak tijd nodig om over de geuite zorg na te denken. Het kan zijn dat één gesprek niet voldoende is en dat het belangrijk is met ouders een vervolgspraak te maken, om te bespreken of de zorgelijke situatie inderdaad verandert. Bepaal tevoren welke hulp je als organisatie aan ouders biedt en voor welke hulp andere instanties zijn. Ga na of de andere instantie een wachtlijst heeft. Bereid ouders voor op de mogelijkheid van een wachtlijst en overleg hoe deze periode te overbruggen.

Wanneer ouders weigeren de nodige hulp te zoeken voor hun kind of wanneer ze dreigen hun kind van de instelling weg te halen/bij de instelling weg te gaan, overleg dan over de situatie met Veilig Thuis. In sommige situaties zijn ouders wel bereid tot hulp maar kan toch in overleg met Veilig Thuis gekozen worden voor een melding bij het Veilig Thuis, omdat de aard van de problematiek dat vereist. Bijvoorbeeld bij duidelijke vormen van kindermishandeling, of, omdat onderzoek naar de oorzaken en risicofactoren nodig is.

Tips voor het gesprek met ouders

- Maak het doel van het gesprek duidelijk.
- Gebruik bij het delen van zorgen bij voorkeur niet het woord kindermishandeling, maar spreek vanuit de gezamenlijke concrete zorg over het kind.
- Vertel de ouders wat feitelijk is opgevallen aan het kind.
- Geef ook aan wat wel goed gaat met het kind.
- Vraag of ouders de zorgen herkennen en zo ja, hoe zij de zorgen beleven.
- Vraag hoe ouders het kind thuis beleven.
- Respecteer de (ervarings-)deskundigheid van ouders m.b.t. hun kind.
- Spreek de ouders aan op hun verantwoordelijkheid als opvoeder.
- Nodig de ouders uit om te praten door open vragen te stellen (wie, wat, waar, hoe, wanneer..).
- Praat vanuit jezelf (ik zie dat..).
- Wees eerlijk en open, pas op voor vrijblijvendheid.
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast en geef de ouders een kopie.
- Kies in het gesprek die invalshoek die aansluit bij de specifieke cultuur en gewoonten van een gezin.
- Laat een kind niet tolken voor zijn ouders.
- Doe geen toezegging die je niet waar kan maken.
- Als ouders zich dreigend uitlaten (wat uitzonderlijk is), benoem dat de ouder dreigt en stop het gesprek.
- Wanneer de ouder helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal de ouder dan terug naar het hier en nu, bijvoorbeeld door te vragen of er nog geld in de parkeermeter moet of suiker in de koffie

Hulpzinnen voor het gesprek met ouders

Inleidende zinnen

- Ik wil met u praten over de verandering in het gedrag van uw kind.

- Ik maak me zorgen over uw kind, omdat.....
- Er is een verandering ontstaan in de groep, sindsdien is uw kind.....

De werkelijke boodschap: vanuit het benoemen van feiten

- Mij valt op.... , het lijkt of.....
- Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk.....,
- Uw kind is de laatste tijd wat stiller (onconcentreerder, rumoeriger, drukker, afwezig, verdrietig, boos, geheimzinnig) en daar maak ik me zorgen over.
- Uw kind heeft de laatste tijd wat moeite met andere kinderen, mij valt op...
- Uw kind is de laatste tijd zo afhankelijk en vraagt veel aandacht (heeft moeite met de regels). Hoe ervaart u dat zelf? ... Weet u misschien wat de oorzaak hiervan kan zijn?
- Hoe gaat het bij u thuis?
- Is er iets gaande in de omgeving van uw kind (vriendjes, op straat, familie)
- Het lijkt of uw kind gepest wordt (of uitgescholden/ bang/ straf krijgt/ klem zit/ gedwongen wordt/ niet gelukkig is) en daar last van heeft, wat merkt u daarvan?

Het vervolg

- Ik wil graag nog eens met u praten om te kijken of er verandering in het gedrag van uw kind heeft plaatsgevonden.